

Foto-obálka: petr grepl

Přichází období kladení mláďat volně žijících druhů zvěře

Lesy České republiky, s. p., se z mnoha důvodů angažují v oblasti ochrany přírody. Jedním s podstatných důvodů je skutečnost, že praktická odborná činnost na úseku ochrany přírodního prostředí je nedílnou historickou součástí činnosti lesníků. S touto činností je úzce spojena i osvěta veřejnosti v důležitých oblastech lidského chování v lesích.

V těchto měsících nastává období, kdy většina druhů volně žijící zvěře klade svá mláďata a nastává čas rodičovské péče o nové potomstvo, které ve volnosti potřebuje nejvyšší péči a ochranu. S tím souvisí nutnost zachování klidu v honitbách, což nám všem mimo jiné ukládá i zákon o myslivosti, kde se přímo rušivá činnost v tomto období zakazuje. Na žádost uživatele honitby může navíc orgán státní správy

myslivosti v době hnízdění, kladení a odchovu mláďat nařídit přiměřené omezení nebo i zákaz vstupu do honitby a omezení sportovních nebo jiných zájmových činností.

Dle mého názoru bude daleko efektnější, když si my všichni co do lesa vstupujeme, uvědomíme, že zde nejsme sami a les neslouží pouze nám, jako prostředí, kde se můžeme pohybovat bez pravidel. Lidé si často neuvědomují, jaké ztráty na životech mláďat může v tomhle období vyvolat zdánlivě neškodné pobíhání psů a výskyt toulavých koček. Ti dokážou často bez vědomí svých majitelů na bezbranných mláďatech napáchat značné ztráty.

Dalším nešvarem je i domnělé zachraňování opuštěných mláďat, které tímto chováním lidé často odsuzují k záhubě. Mláďě ležící v krytině, které před lidmi neutíká, není opuštěné a matka ho chodí několikrát denně krmit. Takového mláděte se zásadně nedotýkáme, nenecháme ho ani očichat a olízat psem. Matka poznává mláďě čichem a páchne-li nepřírozně, opustí ho a mláďě je tak odsouzeno k jisté smrti.

Pokud se přece jen vyskytnou případy, kdy volně žijící živočich potřebuje naši pomoc, bude mu poskytnuta odborníky ve stanicích pro handicapované živočichy, se kterými Lesy České republiky, s. p., prostřednictvím Českého svazu ochránců přírody dlouhodobě spolupracují.

Jaroslav Šíma

Pozvánka do přírodní rezervace Suchý vrch

Zajímavou příležitostí pro celkem nenáročný turistický výšlap je návštěva přírodní rezervace Suchý vrch, která se rozkládá při hranici lesní správy Karlovice a lesní správy Město Albrechtice.

Tato rezervace se rozkládá na temeni stejnojmenného vrcholu s nadmořskou výškou 941 m. n. m., cca 1,5 km západně od toku Černé Opavy a severozápadně od místní části Vrbna-Mnichov. Tato lokalita s hezkým výhledem do okolí je přístupná zčásti po veřejné komunikaci III/445.21, dále cca 2 km po účelové lesní komunikaci Suchohorská až k Suchohorské chatě (sem je již zakázán vjezd motorovým

vozidlům), od ní svážnicí 400 m severním směrem na hranici lesních správ Karlovice – Albrechtice a hraničním průsekem doprava cca 100 m se dostaneme již na hranici rezervace, kde je umístěna i informační tabule.

Typickou zvláštností této rezervace jsou kamenná moře a křemencové skály. Zajímavostí je plazivá forma smrku, přizpůsobená vegetaci v extrémních podmínkách a dále zvláštní forma borovice lesní, jejíž nejstarší jedinci nevysokého vzrůstu zde dosáhli věku kolem 350 let. Při pohybu v členitém kamenitém terénu je nezbytná dobrá obuv a zvýšená opatrnost.

Ing. Zdeněk Liška

Fotografování přírody není jen doménou mužů

Proto jsme rádi, že svými postřehy přispěla do našeho časopisu i úspěšná účastnice několika fotografických soutěží, paní Petra Čermáková.

Jak dlouho se věnujete fotografování?

Fotografií se vážněji zabývám asi tři roky, přesto mám pocit, že jsem stále na začátku cesty. Během té doby jsem úplně propadla jejímu kouzlu a stala se pro mě koníčkem číslo jedna. Přemýšlela jsem, kde to všechno vlastně začalo, protože první zkušenosti s fotoaparátem nedopadly příliš dobře.

Dlouho jsem měla pocit, že výrazy jako clona, čas a další skrývají tajemství, která mi navždy zůstanou ukryta.

Co Vás k němu přivedlo a co Vám přináší?

Došlo mi, že mě k focení tak trochu přivedla jiná soutěž pořádaná Českými lesy, kdy se fotily lesní rozcestníky. Podařilo se mi tehdy vyhrát kvalitní kompaktní fotoaparát. Zjistila jsem, že se s ním dají vyfotit i velmi malé předměty jako květy a hmyz, což mě nakonec přivedlo k makrofotografii. Ta je dodnes společně se zvířaty mým nejoblíbenějším tématem fotografie. Fascinuje mě objevování světa plného barev a života, který je před našimi zraky často ukrytý.

Ve chvílích, kdy mám možnost vzít fotoaparát a ztratit se s ním v lese jsem opravdu šťastná. Naslouchám zvukům lesa, vnímám jeho vůni a barvy. Občas si uvědomím, že se přihloupě usmívám ptačímu švitoření a s úžasem sleduji sluneční paprsky, které hledají cestu mezi korunami stromů. Opatrně hledám život v mechu a často se mi stává, že ho objevím až prostřednictvím hledáčku. Tyto chvíle se pro mne stávají velmi příjemnou meditací, kdy se konečně mé věčně o překot uhánějící myšlenky zastaví. Zapomenu na běžné starosti a rozplynu se v přítomném okamžiku.

Kde vidíte prostor pro další rozvoj?

S fotografií zvířat v jejich přirozeném prostředí si zatím nevím příliš rady, chybí mi znalosti a zkušenosti jak fotografické, tak i samotné přírody. Po pravdě i má foto-technika trochu pokulhává. Často se proto spoléhám na lesní obory, zoologické zahrady, nebo fotografické semináře, kde je mimo jiné i velmi příjemné setkat se s lidmi se stejným „postižením“. Rodina často nechápe, že dokážu s fotoaparátem v ruce strávit dlouhé hodiny venku a později u počítače. Proto jsou pro mne setkání fotografů velmi inspirující a díky nim opět nabývám pocit, že jsem vlastně docela normální.

Vím, že moje fotografie zdaleka nejsou dokonalé, ale přináší mi velké potěšení a poznání, za které jsem velmi vděčná. Zkuste se také někdy v tom věčném shonu zastavit a jen tak pobýt v lese ať už s fotoaparátem nebo bez něj. Možná pocítíte ten zázrak, kterým celá příroda na naší krásné planetě bezesporu je. Věřím, že dokáže otevírat srdce a léčit naše zranění.

Přeji dobré světlo všem.

Přes svoji skromnost může být Petra Čermáková na svoje snímky pyšná a přejeme jí, ať jí i nadále focení přináší radost a příjemné zážitky.

Moderní technika v našich lesích

Stejně jako vnímáme nástup nové techniky a nových technologií v různých oborech lidské činnosti, tak i v lesním hospodářství se mu nelze vyhnout.

Všichni registrujeme nástup PC technologií, mobilů, nových a výkonnějších strojů, prostě prostředků, které ulehčují náš život. Současně jsme si vědomi, že novinky často s sebou přinesou i nové postupy, přístupy, jiný způsob uvažování. A je na nás abychom využívaly přednosti novinek a redukovaly jejich zápory.

Je naprosto logické, že i tak konzervativní odvětví, jakým je lesní hospodářství, se těmto

trendům nevyhne. Můžeme sice nostalgicky vzpomínat na časy, kdy se v našich lesích pracovalo s motykou, sekerou, ruční pilou, po porostech se dříví snášelo ručně, přibližovalo koňmi a odváželo na koňských povozech. Po lese chodil hajný s puškou a holí, již vyháněl klestaře z lesů. Je už pryč doba, kdy se v 60. letech minulého století prosadily motorové pily, kdy v porostech jezdily traktory, kdy dříví odvážela nákladní tatrovky, kdy lesník jezdil na motorce, či trabantem.

Nedivme se tedy, že nyní v 21. století setkáváme v lesích moderní techniku, která ulehčuje a zefektivňuje dřinu lesních dělníků, která omezuje rizika práce v přírodním, často nepředvídatelném prostředí. A tak se při svých toulkách přírodou setkáte s těžebními stroji, s vyvážecími a odvozními soupravami, na pasekách s „burácejícími“ drtiči či štěpkovači klestu, lesníka potkáte v terénním autě s mobilem a často i notebookem na sedadle auta.

Často se lesník při své práci setkává s názorem, že lesní přírodní prostředí je technikou nenávratně devastováno, že lesy jsou „řidší“ než bývávaly, že lesník je nepřitelem přírody. Ale je nutno si uvědomit, že les má mimo svých neprodukčních funkcí (vodní hospodářství, ovzduší, rekreace, prostředí pro zvěř, rostliny) i svou produkční funkci, kdy dřevařskému sektoru dodává dříví na zpracování. Všem se nám přece líbí pěkná dřevěná sedací souprava pod pergolou na zahradě, dřevěný srub, nábytek z masivu, potřebujeme papír na psaní na balení dárků.

V životě je vždy „něco za něco“. Hledejte tedy cesty, jak ne pouze kritizovat a negovat, ale i pozitivně vnímat změny v lesnickém oboru. Že lze každý nový dobrý úmysl zneužít, že amatérismus často nadělá více škod než užtku, o tom nás historie nesčetněkrát již poučila. Vždyť i technika je pouze nástroj, který má člověku sloužit a který má člověk ovládat. Nesmí tomu být naopak.

A tak když při své procházce lesem potkáte kácací stroj, vyvážecí soupravu, nesnažte se zvědavě a „tajně“ přiblížit co nejbližší. Padající kácený strom vás může velice snadno dostat do smrtelného nebezpečí. Nevjíždějte při svých cyklotúrách pod stroje, které vykládají nebo nakládají dříví. Hrozí nebezpečí úrazu, kdy kláda vypadne z kleští stroje a zasáhne nepozorného turistu. Štěpkovače při práci raději pozorujte jen z uctivé vzdálenosti, neboť odlétnutá štěpka může i na 20 metrů vyrazit oko.

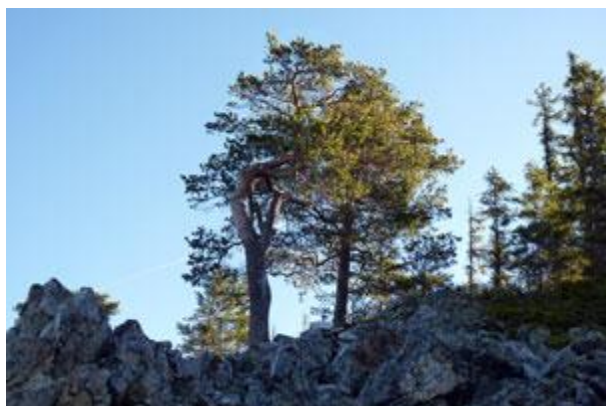
I když ze skládky dříví je dobrý rozhled po krajině, nevylézejte na ně. Může dojít k rozvalení a pohybu kusů na skládce a velice těžko se závčas seskakujete.

Jsem přesvědčen, že většina lidí, kteří pracují v lesnictví, a to i ti s moderními „hlučícími“ stroji, má zájem na tom, aby provedli profesionální práci a výkon s ohledem na minimální dopad na životní prostředí. Vždyť i tito lidé chodí do lesa na houby, na procházky, provozují myslivost, chodí či jezdí do lesa odpočívat, regenerovat. I oni mají přírodu rádi.

Jiří Rapouch

Lesy a rezervace

Lesní správa Karlovice, je specifická úzkou vazbou mezi lesnickým hospodařením a zájmy ochrany přírody. Podstatnou část rozlohy lesních porostů na této správě tvoří zvláště chráněná území (ZCHÚ) s nejvyšším stupněm ochrany - národní přírodní rezervace (NPR), přírodní rezervace (PR) a území 1. a 2. zóny chráněné krajinné oblasti Jeseníky (CHKOJ). Tato území tvoří více než třetinu rozlohy lesní správy (LS). V několika poznámkách si připomeňme, jaké důsledky tento stav představuje pro návštěvníky lesů a pro lesnický personál, který plánuje a řídí lesnické hospodaření.

Turisté a návštěvníci lesů, ale i občané žijící v oblasti jistě ocení relativní zachovalost přírodního prostředí, malebnou krajinu a malebné partie zachovalých částí lesa s věkovitými stromy, na druhé straně však budou muset respektovat určitá omezení. Mimo činností, které jsou lesním zákonem zakázány v hospodářských lesích, jsou zde omezeny další lidské aktivity. Nejprísnější stupeň ochrany přírody je uplatněn

v NPR Praděd, jejíž část o výměře 425 ha se rozkládá na území LS Karlovice. V NPR je zakázáno nejen vjíždět, ale i vstupovat mimo vyznačené cesty, provozovat některé sporty a outdoorové aktivity (táboření, horolezectví, paragliding) a rovněž je zakázáno sbírat lesní plody. Předmětem ochrany v této NPR, která je v rámci soustavy Natura 2000 zahrnuta do Evropsky významné lokality (EVL) Praděd jsou především unikátní a vzácné biotopy, např. alpská a boreální vřesoviště, aktivní vrchoviště a další. Vyskytuje se zde řada vzácných chráněných druhů fauny a flory, dokonce s autochtonními druhy (nejsou rozšířeny nikde jinde než v konkrétní lokalitě).

Poněkud mírnější režim ochrany je v PR, kde je již například povoleno, resp. není zakázáno sbírat lesní plody a pohybovat se mimo značené a turistické stezky. Málo je veřejnosti známo, že každá NPR a také PR má svoje ochranné pásmo, které leží vně jejich hranic. Toto ochranné pásmo, pokud není zvláště vyhlášeno, má šířku 50 m a platí v něm stejný režim ochrany, jako uvnitř rezervace. Lesnický významné přírodní rezervace na území LS Karlovice jsou: PR Suchý vrch, která se rozkládá v severní části správy a její část leží již na území sousední LS Město Albrechtice, PR Karlovice-sever na jižním svahu údolí mezi Vrbnem a Karlovicemi, PR Skalní Potok poblíž osady Bílý Potok a PR Jelení bučina poblíž známé „Sedlové chaty“. V rámci systému Natura 2000 jsou vyhlášeny na území LS ještě dvě

další EVL, a to EVL Karlova Studánka, rozkládající se po levé straně mezi Karlovou Studánkou a Hvězdou s výskytem čolka karpatského a EVL Suchá Rudná – zlatý lom poblíž stejnojmenné obce s výskytem čolka velkého a archeologicky významnou lokalitou historické těžby zlata.

Lesnické hospodaření v ZCHÚ je v určité míře nutné - téměř všechny porosty byly již v minulosti lidskou činností dotčeny. Nejsou zde doposud vyhlášeny žádné bezzásahové zóny, ale správným hospodařením jsou podporovány přirozené procesy a žádoucí dřevinná skladba. Tyto zásady jsou zakotveny v tzv. plánech péče pro jednotlivé rezervace a zpracovává je příslušný orgán ochrany přírody. Lesnický personál zde musí při projektování a realizaci lesnického hospodaření vedle lesního hospodářského plánu respektovat nejen lesní zákon a související předpisy, které zahrnují jeden další zákon a nejméně osm prováděcích vyhlášek, ale také Zákon o ochraně přírody a krajiny a příslušná rozhodnutí vydaná orgány ochrany přírody v souladu s tímto zákonem. Omezení lesnického hospodaření není ve všech ZCHÚ stejné a zahrnuje jednak omezení těžby, omezení nakládání s pokáceným dřívím (ponechávání v porostech k zetlení), omezení používání chemických prostředků (pouze na zvláštní povolení), omezení, případně zákaz některých opatření proti kůrovcům, preference tzv. nedestruktivních metod.

Častým předmětem sporů s orgány ochrany přírody je zpřístupnění porostů pro lesní mechanizaci tzv. přibližovacími linkami. Preferování nepasečného způsobu hospodaření s důrazem na přirozenou obnovu lesa si ovšem klade vysoké nároky na zvolenou přibližovací technologii a ne vždy je použití pouze koňských potahů s ohledem na přibližovací vzdálenosti a poškození kořenových náběhů přibližováním vhodné. Mimoto je zákonnou povinností lesního hospodáře zpracovávat kůrovcem napadené dříví. Byť tato opatření znamenají v určité míře zásah do půdního krytu, který je patrný i delší dobu, z hlediska lesnického opatření jsou v určitém rozsahu nezbytná.

Ing. Zdeněk Liška

Přijďte se podívat na Vikštejn

Na Vítkovsku v okrese Opava na kamenném ostrohu nad řekou Moravicí, jižně od osady Dubová, stojí zřícenina hradu Vikštejn. Tento hrad byl založen patrně v druhé polovině 13. století hradeckým purkrabím Vítkem.

Roku 1377 byl jeho majitelem Vojtěch z Vikštejna, počátkem 15. století opavská knížata z rodu Přemyslovců. Roku 1455 byl v rukou Budivoje z Moravice, který hrad a panství ztratil pro odboj proti králi Jiřímu z Poděbrad. Pak se rychle střídalo několik majitelů. V roce 1584 došlo k rozšíření hradu. V poslední čtvrtině 16. století bylo panství rozděleno na dva díly. Počátkem 17. století je sjednotil Adam Oderský

z Lideřova, v jehož rodě se udržel hrad do počátku 18. století. Další majitelé se pak opět rychle střídali. V roce 1765 jej vlastnil Jan Julius z Frohlů, který v letech 1774 – 1776 dal postavit zámek

v Horním Víkštejně (dnes osada Dubová), kam přesídlil i s úřednictvem. Na hradě ještě do roku 1784 bydlel poustevník. Hrad obsazený v letech 1626 a 1627 Dány a částečně pobořený roku 1646 císařskými propadal rychle zkáze. Jeho posledními soukromými majiteli byla v letech 1884 až 1946 hrabata Razumovští. Dnes je hrad, z něhož zbyly jen trosky obvodového zdiva, v majetku obce Radkov.

Ze zbytku hradeb je výhled na řeku Moravici, která svými meandry vytvořila malebné údolí. V něm vznikla osada Dolní Víkštejn (Vítkov – Podhradí). Její dominantou je dnes úpravna vody pro město Ostravu s malým arboretum. Celoročně se lze ubytovat a stravovat v hotelu Slezský Dvůr a v letní sezóně i v autocampu, který leží na břehu řeky uprostřed lesů.

Údolím řeky vede cyklotrasa 551 z Opavy do Budišova nad Budišovkou. Jihovýchodně od hradu z Annina Údolí až k bráně hradu je vybudována 1,5 km dlouhá přírodovědná stezka „Moravice“. Celé okolí je protkáno značenými turistickými trasami, které vás dovedou např. k pštrosí farmě ve Vendelíně, břidlicovému dolu ve Lhotce nebo až k přehradní nádrži Kružberk.

Ing. Lubomír Blinka

Chřadnutí jasanů v Evropě

Chřadnutí, resp. odumírání jasanů je novodobým problémem chřadnutí dřevin v Evropě.

Jasan je přitom vznešený majestátný strom, dosahuje výšky 30 - 40 metrů, větve má šedozelené s listy délky 20 - 25 cm a jeho květy jsou v mnoha barevných variacích od bílé až po různé odstíny růžové. Daří se mu hlavně ve vlhkých a podmáčených lesích nebo na sutích. Vyskytuje se od nížin až po nízké horské polohy. Nyní však bohužel začaly odumírat jasanové všech vývojových stádií, bez ohledu na stanovištní

poměry a obnovní postupy. Mortalita je zaznamenána především u mladých stromů. První poznatky o zhoršování zdravotního stavu tohoto stromu jsou známy již z počátku 90. let z Litvy a Polska, od poloviny 90. let pak z Lotyšska a Estonska a dále také z Německa, Dánska a Švédska. V roce 2006 byl v této souvislosti popsán nový druh houby *Chalara fraxinea* (Kowalski 2006), který je s tímto pozorovaným chřadnutím spojován.

Symptomy, tedy prosychání korun, odumírání jednoletých letorostů a rozvoj podkorních nekróz byly zaznamenány v letech 2004 - 2008 také v řadě oblastí naší České republiky, a to jak ve všech horských oblastech, tak i například v okolí Prahy a v oblasti Českomoravské vrchoviny. Na základě těchto negativních nálezů lze tedy předpokládat, že *Chalara fraxinea* je již rozšířena po celém území ČR.

Symptomy infekce

Odumírají především letošní a loňské výhony. V okolí pupenů, resp. v okolí nasazení letošních letorostů se tvoří zprvu drobné léze, později až plošné nekrózy, šířící se do letorostů, které záhy odumírají. Infekce proniká rovněž do dřevní části, kterou zabarvuje do šedohněda. Jednoleté letorosty nad nekrozami hynou a to nejvýrazněji v podzimních měsících, od začátku září do konce října. Na řapících listu se tvoří tmavě hnědé nekrózy, a také ještě zelené listy předčasně opadávají, a sice od konce srpna do září. U starších stromů odumírají jednoleté, vzácněji i starší výhony. Typické je vytváření zhuštěných korun a narušení průběžného kmene. Odumírání starých jasanů v důsledku infekce bylo naštěstí dosud pozorováno spíše výjimečně. Situace se však na řadě lokalit postupně zhoršuje.

Symptomy poškození mohou být zaměnitelné s poškozením stromů mrazem a rovněž poškozením alejových stromů podél silnic zasolením substrátu.

Šíření a ochrana

Ochrana i obrana v porostech je stejně jako u ostatních původců chorob velmi limitovaná, prakticky až nemožná. Dosud není bohužel známa bionomie infekce a také nebyly zkoušeny žádné chemické zásahy. V současné době lze konstatovat, že toto odumírání se vyskytuje po celém území ČR. Šíří se jak v lesních porostech, tak ve stromořadích podél cest, na volně rostoucích stromech v krajině a výsadbách jasanů ve městech. Epidemie nekrózy jasanu je pro nás všechny varováním, že by se jasan mohl zařadit po boku jilmu, jedle a dubu mezi tzv. „problematické dřeviny“.

Ing. Petr Šťastný, revírník LS Strážnice

Ocenění pro stavbu Česko-polský singltrek

Ve čtvrtek 17. 5. 2012 se uskutečnilo v Betlémské kapli – aule ČVUT v Praze slavnostní vyhlášení výsledků 9. ročníku celostátní soutěže Česká dopravní stavba, technologie, inovace roku 2011.

Letošní ročník soutěže byl obelán rekordními 43 přihláškami zajímavých dopravních staveb, technologií a inovací.

Cenu ředitele SFDI (Státní fond dopravní infrastruktury) získala stavba Česko-polský singltrek pod

Smrkem v Jizerských horách. Cena byla udělena za „použití jedinečné technologie na realizaci jednostopé terénní cyklostezky, která je svým celkovým řešením blízka přírodě“.

Investorem stavby jsou Lesy České republiky, s. p., dodavatelem stavby je firma SIZ s.r.o., stavbu vyprojektovali Dafydd Davis, Tomáš Kvasnička a Hana Hermová.

Partnerem projektu Česko-polský singltrek pod

Smrkem v Jizerských horách, který byl spolufinancován z Operačního programu přeshraniční spolupráce 2007-2013 Česká republika – Polská republika, je Svazek obcí Smrk.

Lesní hřbitov v BORKU obnoven díky Lesům ČR

Lesy ČR dokončily rekonstrukci Lesního hřbitova BOREK nedaleko Obce Bělá pod Pradědem v Olomouckém kraji. Náklady na realizaci obnovy lesního hřbitova dosáhly částky 635 tis. korun. Lesy ČR tuto částku uhradily ze svého speciálního Programu 2020, kterým podnik celostátně podporuje veřejně prospěšné funkce lesů. Slavnostní otevření zrekonstruovaného lesního hřbitova se uskuteční zítra, v úterý 29. května, od 15.30 hodin.

Rekonstrukcí došlo ke kompletní změně dispozice hřbitova, úpravě hlavního obelisku, náhrobní desky byly sjednoceny do stejného formátu. Místo, díky provedeným úpravám, získalo důstojný pietní ráz, připomínající krutost válečných útrap evropských národů.

Lesní hřbitov vznikl na začátku 60. let 20. století jako pietní místo k uctění ruských vojenských zajatců, kteří byli pohřbeni v okolních lesích.

Nachází se v blízkosti vojenského zajateckého pracovního tábora v Bělé pod Pradědem, v části Domašov (Kriegsgefangenen/Arbeitskommando "Kiefrich" 2) v údolí Zaječího potoka, kde byli umístěni zajatci určení pro práce v lese v letech 1941 – 1944. Průměrně se v táboře nacházelo asi 80 osob. Zajatce si vyžádala lesní správa v Domašově od říšské vojenské správy, protože v té době chyběla v oblasti pracovní síla. Zajatci tvrdě pracovali, ale neměli dostatek potravy ani ošacení. V táboře nebyla dodržována základní pravidla osobní hygieny. Na přelomu zimy roku 1941/42, za třeskutých mrazů došlo k propuknutí infekčního průjemového onemocnění skvrnitého tyfu. Zemřelo 16 ruských zajatců, kteří byli pochováni na různých místech v lese.

Objekty tohoto tábora byly po válce používány vojenskou správou jako muniční skladiště. V současnosti využívá lesní správa poslední zachovalou budovu „sklad Prachárna“, která je na protějším břehu. Zajímavostí je její konstrukce z hrázdného zdiva, která není v regionu běžná

Na území Lesů ČR, s.p., Lesní správy Jeseník se nachází celkem tři lesní hřbitovy. Již v roce 2004 byl obnoven Lesní hřbitov Rudohoří, v roce 2011 pak Lesní hřbitov Borek. Na svou úpravu ještě čeká Lesní hřbitov na Rejvíze.

Severovýchodně, cca 500 m vzdušnou čarou, od lesního hřbitova se nachází Přírodní rezervace Borek u Domašova, která má výměru 13,55 ha a jejím posláním je ochrana přirozeného borového porostu na extrémním suťovém stanovišti.

K lesnímu hřbitovu se dostanete z obce Bělá pod Pradědem. Při cestě z Jeseníku do Vrbna pod Pradědem (silnice č. 450) přes Videlský kříž je před Penzionem Richard v pravotočivé zatáčce

odbočka do leva. Z tohoto místa je to cca 900 m k lesnímu hřbitovu lesní cestou. GPS souřadnice Lesního hřbitova Borek jsou: Loc: 50°8'39.669"N, 17°13'1.546"E

Ing. Jiří Přáček, Ph. D.

Kaple Nejsvětější Trojice na Fellbergu

První zmínky o dřevěné kapli na Fellbergu zasvěcené nejsvětější Trojici jsou datovány do roku 1717. Zděná kaplička byla postavena až v roce 1791 maršíkovským rychtářem Niklem Hampem přímo u

pramene. Trpěla vlhkostí, postupně chátrala a byla i několikrát vykradena.

V roce 1855 rozhodla manželka Alberta Kleina Amálie o jejím stržení a znovupostavení. Opravená kaple byla slavnostně vysvěcena a otevřena 24.6. 1856. Historické prameny o osudech kaple ve zbytku 19. a počátku 20. století se nedochovaly, ale pravděpodobně nedošlo k žádným stavebním úpravám. Tradiční

poutě ke kapličce probíhaly až do roku 1938, kdy byly údajně zakázány. Po druhé světové válce poutní tradice k nejsvětější Trojici v Maršíkově upadala a od roku 1946 se přenesla do poutě ve smyslu lidové veselice s atrakcemi. Kaplička od této doby chátrala a až na drobné opravy v 60. a 70. letech se do budovy nic neinvestovalo. Tradice poutě ke kapli na Fellbergu byla znovuobnovena až v roce 2001 z iniciativy velkolosinského faráře a velkolosinského Okrašlovacího spolku, který v předchozím roce provedl rekonstrukci exteriéru kaple a pramene.

„Kaple Nejsvětější Trojice na Fellbergu“ je postavena na pozemku, který přešel do vlastnictví státu po konfiskaci majetku rodiny Kleinů a v současné době je v majetku LČR, s. p. V roce 2011 získaly LČR, s. p., budovu kapličky a Lesní správa Loučná nad Desnou započala s její rekonstrukcí v rámci Programu 2020. Oprava kapličky, pramene a přístupové cesty byla ukončena na jaře roku 2012. Projekt zhotovil Ing. Arch. Aleš Klose a při vlastní realizaci svými zkušenostmi a radami významně pomohl místní rodák Mgr. Richard Jašš, Ph.D.

Ing. Šárka Hamplová

(Historické informace čerpány z Podesní 4/2007, autor Mgr. Richard Jašš Ph.D.)

Odborná správa lesů

Po změně politickoekonomických podmínek v závěru 80. let minulého století došlo k částečnému navrácení lesních majetků původním vlastníkům či jejich dědicům. Následně nové majetkové vztahy a způsob hospodaření v lesích pak nutně vedly k vytvoření nového zákona č.289/1995 Sb., zákona o lesích a o změně a doplnění některých zákonů s předpisy vydanými k jeho provedení.

Lesní pozemky na území České republiky tak mohou vlastnit jak fyzické osoby (občané), tak právnické

osoby (obce, nadace, sdružení, firmy apod.). Možnost svobodného nakládání s lesním majetkem, zvláště pak v majetku státu, je tímto zákonem tradičně omezena. Lesní prostředí má nenahraditelný celospolečenský význam s mnoha funkcemi a jeho zachování a stabilita jsou cílem těchto omezení.

Základními nástroji pro zachování a trvalou obnovitelnost zdrojů ve většině našich lesů jsou

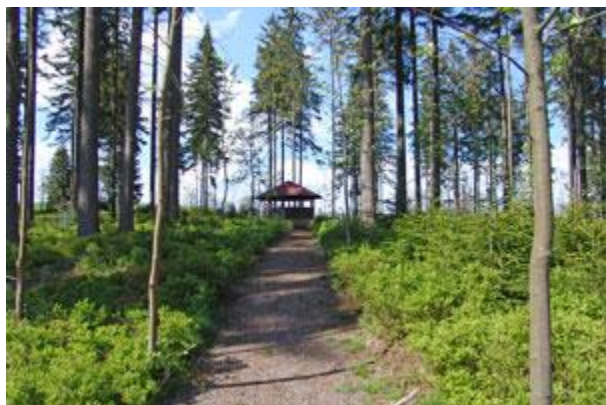
pak Oblastní plány rozvoje lesů, lesní hospodářské plány a lesní osnovy. Oblastní plán rozvoje lesů je metodickým nástrojem státní lesnické politiky, je zpracováván na dobu zpravidla 20 let a je podkladem pro vyhotovení lesního hospodářského plánu a lesních osnov, s platností zpravidla na dobu 10 let.

Vlastníci lesů jsou pak povinni hospodařit dle schváleného plánu či osnov a o provedených zásazích vést evidenci. Obnova a výchova lesních porostů je jednou ze základních povinností vlastníka lesa. Údaj z lesní osnovy o celkové výši těžby je nepřekročitelný a vlastníci lesů nad 3 ha musí navíc při obnově porostů dodržet minimální zastoupení melioračních a zpevňujících dřevin. V obecních lesích a lesích v majetku státu se musí dodržet i minimální rozsah výchovných těžeb v porostech do 40 let věku. Ostatní údaje v lesním hospodářském plánu a lesní osnově jsou pouze doporučujícího charakteru. Stát, potažmo jednotlivé kraje, formou dotací do lesních porostů podporuje provádění některých specifických lesnických činností při obnově a výchově porostů, provádění šetrného vyklizování dřevní hmoty či štěpkování. Rovněž zalesňování méně atraktivních zemědělských půd je dotováno dotací ze SZIF při MZe z dotací EU.

Ing. René Doležal

Pozvánka na otevření zastřešení Myšího pramene - Program 2020 slouží také návštěvníkům lesa

V rámci Programu 2020 se na atraktivních místech budují odpočívadla, které může znavený turista využít k nabrání sil pro dalšímu putování, k občerstvení či jen posezení a pohledu do krajiny. Jedno

z odpočívadel budují Lesy ČR u nově zastřešeného Myšího pramene v Mariánských Lázních.

Zveme Vás spolu se Správou CHKO Slavkovský les na slavnostní otevření Myšího pramene. Od Ing. Jaromíra Bartoše z Městského muzea Mariánské Lázně se dozvíte zajímavé informace o přírodních pramenech v této oblasti a proběhne také prezentace nové publikace „Průvodce po

minerálních pramenech Slavkovského lesa“. Máte-li chuť objevit další zajímavé místo v okolí Mariánských Lázní, budeme se těšit na setkání s Vámi v sobotu 16. června ve 13 hodin u Zimního stadionu v Mariánských Lázních.

Program 2020 v Karlovarském kraji

V rámci Programu 2020, který slouží k podpoře mimoprodukčních funkcí lesa, letos v Karlovarském kraji vynaloží Lesy ČR cca 800 tisíc korun na vybudování zařízení sloužících návštěvníkům lesa. Při svých toulkách přírodou si tak budete moci odpočinout v nově vybudovaných lesních altánech nebo sledovat vodní

ptactvo z připravované ptačí pozorovatelný. Navrženy jsou i nové informační tabule, které vám na turistických stezkách podají informace o okolní přírodě. Lesníci nezapomínají ani na lesní ptactvo, bez jehož zpěvu bychom si asi pobyt v lese neuměli představit. Proto budou do lesů nainstalovány nové ptačí budky. Provedena bude i údržba budek vyvěšených v předchozích letech. Podpora lesního ptactva si vyžádá částku bezmála 250 tisíc korun.

Prostředky z Programu 2020 budou stejně jako v předchozích letech i letos vynakládány také na boj s invazními rostlinami ohrožujícími naše původní rostlinné druhy. Mezi tyto vetřelce patří zejména bolševník a křídlatka. Na jejich likvidaci vynaloží lesníci na 200 tisíc korun. Připravena je údržba již vybudovaných turistických odpočívadel, turistických tras a cyklostezek, do kterých letos v Karlovarském kraji Lesy ČR investují na jeden a čtvrt milionu korun. Opomenuty nezůstaly ani lesní studánky a další drobné stavby. Náklady na jejich opravy a údržbu dosáhnou částky 125 tisíc korun.

Návštěva polských lesníků v Jizerských horách

V pondělí 4. června 2012 přijali pozvání českých lesníků do Jizerských hor zaměstnanci Lasow państwowych we Wrocławiu v čele s ředitelem Ing. Grzegorzem Pietruńkem. Akce byla součástí projektu „Poznej svého souseda“ Evropského fondu pro regionální rozvoj. Bezpečně 70 polských lesníků se přijelo seznámit se způsobem lesního hospodaření v České republice.

Průvodci se stali lesní správci Lesů České republiky, s. p., působící v oblasti Jizerských hor. Na první zastávce v provozovně lesních školek firmy Dendria s. r. o., u Nového Města pod Smrkem, čeští lesníci vysvětlili polským kolegům mimo jiné i uznávání zdrojů reprodukčního materiálu lesních dřevin nebo zásady přenosu v České republice.

Po prohlídce provozovny čekala na polské návštěvníky genová základna smrku ztepilého „Jindřichovické smrčiny“. V porostech po provedených probírkách harvestorem se rozproutila živá debata ohledně prodeje dřeva. Zatímco u Lesů ČR převládá z 80 % prodej „při pni“, na polské straně si prodej zajišťují státní lesy svými pracovníky ve

vlastní režii, podobně jak je tomu u lesních závodů Lesů ČR. Na další zastávce u chaty Hubertka mlha neumožnila tradiční výhledy do NPR Jizerskohorské bučiny, ale informace o lesích a lesnictví v ČR a poté prohlídka části trasy singltreku zaujaly všechny.

Posledním zastavením byly porosty smrku pichlavého s provedenou dosadbou. Terénní exkurzi uzavřel krátký pohled na vývoj lesních porostů v posledních několika stoletích a představy českých lesníků jak dál. Největším nepřítelem nebylo tento den mlhavé počasí, tak typické pro Jizerské hory, ale čas, který neumožnil zodpovědět mnoho dalších otázek.

Významná je oboustranná výměna zkušeností. Nadlesnictwo Swieradow-Zdrój a lesní správa Frýdlant spolupracují již mnoho let. Příkladem může být Česko-polský singltrek, případně snaha o propojení lesních cest na úbočí Smrku. Obě lesní správy hospodaří v podobných přírodních podmínkách Jizerských hor a i díky tomu mají mnoho společných témat. Polský systém protipožárních nádrží se stal inspirací pro českou stranu a například probírky prováděné harvestorovou technologií naopak inspirovaly polské lesníky.

Lesy neznají hranice a postupně mizí hranice i ve vzájemných vztazích mezi polskými a českými lesníky. Vzájemné setkávání lesníků je velmi inspirativní a poučné. Nabízí se mnoho témat pro příště, nejen hospodaření ve svěřených lesích, ale třeba i lesní pedagogika, která se na obou stranách hranice zdárně rozvíjí.

Den dětí s LČR na Lesním závodě Konopiště

Dne 13. června 2012 uspořádal státní podnik Lesy ČR, Lesní závod Konopiště, na parkúrové střelnici Vráž již tradiční den dětí s LČR pro žáky ZŠ Dukelská z Benešova u Prahy.

Děti a třídní učitelky se na akci těšily, a jelikož počasí šlo ruku v ruce s pestrým programem, dětský den se vydařil.

51 žáků čtvrtých tříd benešovské Základní školy Dukelská přivezly na vrážskou střelnici autobus s minibusem. Ihned po oficiálním zahájení akce za doprovodu mysliveckých trubačů se žáků rozdělených do skupin ujali lesní pedagogové a zaměstnanci Lesního závodu Konopiště, kteří

připravili řadu soutěží a stanovišť v zázemí střelnice i v okolních lesích.

V dnešní době není samozřejmostí, aby děti ve volném čase navštěvovaly les a poznávaly jej, proto se žáci při zastávkách lesní pedagogiky, při dovednostních disciplínách, popřípadě i „mimo hru“ dozvěděli mnoho nových poznatků o přírodě, lese a práci v lese.

Nejzábavnějšími body programu byly patrně ukázka loveckých psů, ukázka loveckých dravců (orla s mládětem), střelba ze vzduchovky na terč a hod míčkem na medvěda. Děti si dále zkusily řezání, cejchování a měření objemu dříví, průměrkování a měření vzdálenosti stojících stromů, zatloukání hřebíků apod. Po návratu z lesa a jednotlivých stanovišť bylo pro žáky připraveno stylové občerstvení,

tj. opékání vuřtů na otevřeném ohni. Následovalo vyhlášení výsledků soutěží, odměnění dětí drobnými dárky a před samotným závěrem ještě ukázka střelby na asfaltové terče - lovecký parkúr. Dětský den s LČR na Vráži měl pozitivní ohlas již přímo na místě samém, a to jak ze strany dětí, tak ze strany učitelského doprovodu.

Petr Kjučukov

Úspěch trubačů LS Jeseník na 17. ročníku Národní soutěže mysliveckých trubačů

17. ročník Národní soutěže mysliveckých trubačů je dnes již minulostí. Uskutečnil se ve dnech 8. a 9. června 2012 v areálu rekreačního zařízení VLS, s. p. „Olšina“ u Horní Plané.

Vyhlašovatelí soutěže byla Českomoravská myslivecká jednota s Klubem trubačů ČMMJ, hlavními pořadateli pak Česká lesnická společnost – pobočka VLS Horní Planá a Vojenské lesy a statky ČR, s. p., divize Horní Planá. Záštitu nad celou soutěží přijal generální ředitel Vojenských lesů a statků ČR, s. p.

Soutěže se zúčastnilo přes 300 trubačů v kategoriích „Solisté lesnice in B“, „Solisté rohy

in Es“, „Solisté borlice in B“, „Soubory ladění in Es“ a „Soubory ladění in B“. Jak soubory, tak i sólisté měli pro svá vystoupení dvě povinné skladby, třetí skladba pro soubory byla dle vlastního výběru, pro sólisty musela být autorem upravena.

Ve velmi kvalitní konkurenci soutěžil v kategorii souborů s „Es“ laděnými nástroji i Soubor loveckých trubačů LČR, s. p., Lesní správy Jeseník ve složení Renáta Jeřábková, Anna Vencálková, Jitka Moková, Jana Krajíčková, Zbyněk Ketner a Radek Procházka a obsadil zde 3. místo se ziskem 302,00 bodů a volitelnou skladbou Fanfare „de chasse“ od G. Rossiniho. V kategorii sólistů s „Es“ laděnými nástroji zvítězila Jitka Moková se ziskem 268,00 bodů se skladbou Jesenická fanfára od J. Mokové.

A jaké byly výsledky v ostatních kategoriích? V kategorii „Solisté lesnice in B“ zvítězil František Zach, Dis., „Solisté borlice in B“ Jaroslav Petruželka, v kategorii souborů s laděním in „Es“ zvítězil soubor Poslední hry a v ladění in „B“ soubor Pagáči – Trubači LDF Brno.

V mimosoutěžní kategorii o nejvtipnější soubor zvítězili Pagáči a Království Přerovské s pásmem „Z pohádky do pohádky“.

Celá akce proběhla v pěkném prostředí areálu rekreačního zařízení VLS, s bezvadným technickým zázemím, výbornou stravou a dobrým ubytováním. Jen počasí se vymklo pořadatelům z rukou, ale ani déšť všeobecnou dobrou náladu nezkažil.

Ing. Jaromír Latner, CSc.

100 let ochrany Černého a Čertova jezera

Návštěvníci Šumavy si většinou nenechají ujít návštěvu některého ze šumavských jezer. Dvě z nich, a to Černé jezero a Čertovo jezero, se nachází v oblasti Železné Rudy a jsou včetně přilehlých lesních porostů ve správě Lesů České republiky.

V roce 2011 tomu bylo již 100 let, co tehdejší majitel pozemků kníže Vilém Hohenzollern-Sigmaringen z podnětu zakladatele ochrany přírody v současném pojetí německého botanika Dr. Hugo Konwentze rozhodl o ochraně území v oblasti Černého a Čertova jezera poblíž Železné Rudy.

Hlavním předmětem ochrany jsou samozřejmě přirozená ledovcová jezera, hrazená čelními

morénami. Součástí ochrany území jsou také lesní porosty horské smrčiny, zcela převažují smrkové porosty různorodého původu. V karech obou jezer se jedná pravděpodobně o první lesy po původních pralesech, kdežto na morénách se jedná pravděpodobně o les druhý. Co se týče lesních porostů ve vrcholové partii Jezerní hory, tak habitus stromů naznačuje dlouhodobý soliterní (osamocený) růst nejpravděpodobněji způsobený pastvou v 16. a 17. století, o níž se zmiňuje i významný místní lesník lesmistr Komárek. Kromě smrku ztepilého rostou v rezervaci do nadmořské výšky 1 200 až 1 250 metrů také buky lesní, které místy dokonce převažují (především v části karu Čertova jezera). V celé rezervaci, zejména pod úrovní 1 250 m n. m., roste jedle bělokorá, která se, s výjimkou vrcholového hřbetu Jezerní hory, přirozeně obnovuje a místy je dokonce v přirozené obnově dominantní.

V současné době požívá toto území nejvyšší ochrany formou maloplošného chráněného území a má statut národní přírodní rezervace. Území zahrnuje kromě výše zmíněných jezer i cenné navazující lesní porosty včetně Jezerní hory (1 343 m n. m.) v celkové rozloze 208 ha.

Jedinečnosti tohoto území je podřízeno i lesnické hospodaření, jež se postupem doby na základě rozhodnutí orgánů ochrany přírody omezilo tak, že veškerými zásahy člověka na tomto území jsou minimální zalesňování, zásahy při asanaci polomů a zamezení výskytu hmyzích škůdců. Bohužel se tato skutečnost nepříznivě projevuje na lesních porostech především v nepřístupných částech ledovcového karu Černého jezera tím, že postupně dochází k nárůstu populace kůrovce. Vzhledem k tomu, že porosty národní přírodní rezervace Černé a Čertovo jezero jsou dnes téměř čistě smrkové, ponechat je v bezzásahovém režimu by znamenalo přemnožení kůrovce. Mohlo by dojít k destrukci lesních porostů a zároveň vážnému ohrožení okolních lesních porostů. Proto pracovníci lesní správy Železná Ruda neustále monitorují vývoj početnosti kůrovce a snaží se nedopustit kalamitnímu přemnožení. Na základě platných rozhodnutí se proto zpracovávají a asanují veškeré zlomy a vývraty, provádí se monitoring i obrana pomocí feromonových lapačů a poslední dva roky se úspěšně testuje i postřik stojících aktivních kůrovcem napadených stromů insekticidy.

Pracovníci lesní správy Železná Ruda pevně věří, že díky těmto opatřením, ale také důsledným prováděním ochrany lesa v lesních porostech obklopujících rezervaci, nebude dynamika rozvoje kůrovce v národní přírodní rezervaci Černé a Čertovo jezero taková, aby bylo nutné použít krajní radikální řešení, tj. vyvolání dalších jednání s orgány ochrany přírody za účelem změny platných rozhodnutí.

Ing. Petr Najman

Daňčí zvěř v oboře Kopidlno

Obora Kopidlno se nachází asi 15 km od města Jičína a má bohatou historii. Je zaměřena na chov daňčí zvěře, která se zde chová od roku 1872.

Charakteristika

Obora se nachází v pásmu nadmořské výšky 200 - 350 m. Terén obory je dosti členitý. Jižní a východní část obory je rovinatá, k severu a západu se svažuje do údolí, jímž protéká potok, od rybníčku Debrlík a dále napájí v oboře další tři rybníky (Starý, Králík, Vražda). Mimo oboru pak vtéká do rybníka Kníže.

Půdním typem jsou rendziny, půdními druhy půdy jílovito - hlinité a jílovité. Geologickým podkladem jsou vápenité sedimenty (slítnité jíly). Klimaticky leží obora v mírně teplé klimatické oblasti v obvodu mírně teplého a mírně suchého klimatického okrsku s převážně mírnou zimou. Z hlediska původního zastoupení dřevin leží území obory v oblasti dubových lesů.

Historie myslivosti a vznik obory Kopidlno

Z vedlejších lesních užitků měla v dřívějších dobách největší význam myslivost. Nejstarší zprávy jsou z 16. století. K roku 1533 je zmínka o oboře na Veliši u Jičína. Jan Rudolf Trčka zřídil kolem roku 1595 slavnou Křelinskou oboru, v níž byla chována vzácná zvěř a " posílána do celého světa ". V Kostelci a Vestci byly tehdy velké bažantnice.

Zvláštní rozkvět zaznamenala myslivost na Kopidlnsku za Františka Josefa Šlika (1810-1862). Tehdejší chov vysoké zvěře na svobodě byl zrušen teprve po jeho smrti (po roce 1862) a zvěř odstřelena, až na zvěř daňčí, která se pak chovala v oboře Kopidlnské, zřízené roku 1872. V roce 1887 se v revíru Kopidlno obora (asi 121 ha) udává stav asi 70 kusů daňčí zvěře.

V novější době - hlavně po 1. světové válce - význam myslivosti poněkud poklesl. Požadovalo se, aby chov a pěstování zvěře nebylo na újmu zdárného vývoje lesa a pěstování porostů. Daňčí zvěř se chovala v kopidlnské oboře, která měla výměru kolem 150 ha. Vzhledem k dobré úživnosti a vydatnému příkrmování v zimě se zvěři dobře dařilo a byly docilovány dobré výsledky ve zvěřině i paroží. Zimní stav obnášel 70-80 kusů. Starý bidlový plot, měřící přibližně 7 000 metrů, byl od roku 1930 nahrazován drátěným - podélný drát se svislým zpevněním.

Při převzetí majetku státem bylo požadováno, aby daňčí obora v revíru Kopidlno byla zachována a využita jako poplatková honitba k reprezentačním účelům.

Původ "Kopidlnské" populace daňčí zvěře

Z původní populace daňčí zvěře se mnoho nezachovalo. Neudržováním oborního plotu měla zvěř možnost z obory unikat a její početní stav klesl na minimum. Po novém zaplacení obory drátěným pletivem roku 1964 se situace zlepšila. Bylo také přistoupeno k zazvěření obory novou zvěří. V roce 1967 byl do obory vysazen nepříliš kvalitní daněk z Maďarska, získaný nákupem ze ZOO Dvůr Králové. Dále byli dovezeni dva špičáci a jeden vařečkář z Topolčianek, 1 špičák, 2 daňčata samičí a 1 daňče samčí z obory Veltrusy.

Původní populace daňčí zvěře chované v oboře Kopidlno vznikla tedy prokřížením původní zde chované zvěře s dovezeným daněm z Maďarska, daňků z Topolčianské obory a daňčí zvěře z obory Veltrusy. Čas od času se v populaci objevili leucističtí jedinci. Leucismus vzniká vlivem genetické anomálie, v jejímž důsledku zvířata ztrácí většinu barviva melaninu. Mají téměř bílé nebo velmi světle zbarvenou srst, oproti albínům mívají oči modře zbarvené. Zvířata mohou mít částečně zachovanou kresbu v srsti nebo bývají strakatá. Leucismus není způsobován poruchou tvorby melaninu jako u albinismu, ale nepřítomností samotných pigmentových buněk.

Do roku 1992 byla obora Kopidlno jako vyhrazená honitba MZe spravována podnikem Východočeské státní lesy, lesním závodem Hořice v Podkrkonoší. Po transformaci podniku VČSL byla obora na období od 1. 10. 1992 do 31. 3. 1993 pronajata Lesní společnosti Hořice a.s. Od 1. 4. 1993 je obora Kopidlno spravována v režii LČR - LS Hořice v Podkrkonoší.

Ing. Jiří Dunda

Den s LČR na Lesní správě Klatovy

V pátek 15. 6. 2012 uspořádala LS Klatovy pro děti z Nýrska a blízkého okolí Den s LČR. Akce se konala v areálu parku v Bystřici nad Úhlavou.

Zúčastnily se děti z mateřských škol z Nýrska a z Železné Rudy, žáci z 3. až 5. ročníků základních škol v Nýrsku, 12 handicapovaných osob z Domova pro osoby se zdravotním postižením Bystřice nad Úhlavou (z toho dva vozíčkáři) i několik dětí s rodiči. Celkem se zúčastnilo 226 dětí.

Zahájení akce provedl krátce po osmé hodině lesní správce Ing. Libor Hanzlík ve spolupráci s krajským ředitelem Ing. Ivanem Klikem, kteří přivítali děti a seznámili je s programem celého dne. Ihned po zahájení se děti rozptýlily po parkové louce, na které pro ně byly připraveny doprovodné soutěže, a první skupinka vyrazila na naučně-zábavnou stezku po obvodu parku. Na její trase bylo celkem 6 zajímavých zastavení. Týkaly se lesních škůdců a kůrovce, stromů, zvěře, významu vody

v lese a v krajině, vývoje a výchovy lesa a na vnímání lesa všemi smysly. V rámci drobných soutěží si mohly děti vyzkoušet řezání obloukovou pilou, válení dřevěných kuláčů, jak to vypadá v lese bez bot a po slepu, hod šišek do úst opice, zatloukání hřebíků a střelbu ze vzduchovky. Za své výkony byly vždy oceněny drobnými odměnami. Ve dvanáct hodin byla vylosována tombola o zajímavé ceny. Mimo to ještě přibližně dvě ukázky odvětvování s motorovou pilou a práce harvestoru, přibližování dříví koňmi a troubení na lesní roh. V průběhu celého dne probíhala ukázka sochání motorovou pilou a na závěr se mohly děti svézt kočárem taženým koňmi.

Během celé akce nás doprovázela reprodukováná dětská hudba, na jejímž zajištění se podílel Domov dětí a mládeže v Nýrsku, za což mu patří poděkování. Poděkování patří také Lesní akciové společnosti Královský Hvozd a jejím zaměstnancům za předvedení praktických ukázek, panu Blaginimu za ukázku sochání motorovou pilou a panu Mlynaříkovi za ukázku troubení na lesní roh. Na závěr bych rád poděkoval celému kolektivu kolegů z lesní správy a lesním pedagogům ze sousedních správ za zodpovědný přístup k přípravě a k provedení celé akce, za jejíž hladký průběh vděčí děti právě jim.

Ing. Milan Kotlan

LS Klatovy

Lesní požáry a LS Bučovice

20.6.2012 19:09 | [Kraje](#)

Teplé a suché počasí letošního jara dělalo radost všem obdivovatelům krás přírody a lákalo je k toulkám po našich lesích. Nedostatek srážek však měl za následek nejen velmi nepříznivé podmínky pro nově zalesněné plochy, ale zvýšil také riziko lesních požárů, které z velké části způsobili neukáznění návštěvníci lesa.

Rok 2012 je na Lesní správě Bučovice z pohledu statistiky požárnosti bohužel zcela výjimečný. Od poloviny března obdržel hasičský záchranný sbor již 9 hlášení o zahoření lesního porostu, což je více, než za předchozí 3 roky dohromady. Celková škoda přesahuje 200 000 Kč. Za zamyšlení stojí skutečnost, že téměř všechny požáry vznikly o víkendu, tj. od pátečního odpoledne do neděle.

„Nejdramatičtější chvíle jsme bohužel prožívali při zahoření lesa na revíru Nevojice, dne 23. 3. 2012“, říká Lesní správce Ing. Otakar Pavlík. Před čtrnáctou hodinou obdržel hasičský sbor Vyškov hlášení o požáru lesního porostu v lokalitě zvané „U třešní“.

Ohněm byl zcela zlikvidován porost dubu ve stáří 7 let o rozloze zhruba 0,5 ha. Dále pak byly na ploše přes 2 ha poškozeny některé stromy vzrostlého listnatého lesa ve věku přes 100 let do té míry, že ztratily veškerou svou vitalitu a bezpochyby uschnou. Celkem 10 zasahujících jednotek profesionálních i dobrovolných hasičů na zvládnutí situace nestačilo. Terén byl nepřístupný a nebylo tudíž možné

použit k hašení pozemní techniku a cisterny. Velitel zásahu proto povolal na pomoc vrtulník a přítomní hasiči zcela profesionálně a hlavně koordinovaně zabezpečovali plnění závěsného vaku pod helikoptérou. Po šesti hodinách těžké práce se podařilo oheň alespoň dostat pod kontrolu. Celý víkend potom ještě strávil místní revírník Bc. Michal Fišer kontrolou požářiště, aby nedošlo ke znovu vznícení.

Požáry v lese mají oproti ostatním svá specifika. Vznikají často v odlehlých místech a bývají proto zjištěny až po delší době. Hasiči pak nemohou zachytit ohniska v rané fázi požáru. Dalším faktorem je terénní nedostupnost, což není problém jen v horských oblastech, stačí podmáčená cesta a cisterny okamžitě ztrácejí stabilitu. Po uhašení navíc zůstávají i několik dní pod hrabankou či listím zbytky žhavého materiálu, který je zejména při větrném počasí zdrojem nových plamenů. Vítr je nebezpečný i během likvidace požáru, jeho změna směru totiž může znamenat zvrát v postupu ohně porostem a v krajním případě i obklíčení zasahujících hasičů. Koordinace zásahu profesionálních a dobrovolných sborů v rámci integrovaného záchranného systému je nezbytností a po všech dosavadních zkušenostech zasluhuje bezesporu náš obdiv. Hlavní postavou je vždy velitel zásahu, který musí ihned po příjezdu na místo zvolit postup hašení. Rozhodne, zda se požár lokalizuje po celém obvodu, ze stran, nebo zda je lepší rozdělit hořící porost na jednotlivé úseky a ty pak hasit samostatně. Vrcholem taktiky je tzv. založení protipožáru, který řízeným způsobem přeruší hlavní tah ohně od obydlených oblastí, chat či rozlehlých mladých jehličnatých porostů. Noční mýrou všech hasičů jsou určitě záběry na korunové požáry z rozsáhlých katastrof v jižní Evropě, které by za určitých kombinací nepříznivých faktorů mohly hrozit i v našich zeměpisných šířkách.

Stejně jako v ostatních sférách lidské činnosti platí i v požární ochraně, že je vždy levnější škodám předcházet než je likvidovat. Jen mizivé procento lesních požárů vzniká samovolně, např. bleskem (1-2 % případů). Ty nejhorší požáry jsou vždy spojeny s různými aktivitami člověka. Pomineme-li v našich krajích už stovky let zapomenuté odlesňování krajiny „žďářením“ a překvapivě nepatrný podíl vzniklých požárů z příčiny pálení kletů v rámci těžební činnosti, oheň v lese zahořel většinou z nedbalosti návštěvníků lesa. Heslu: „Vstupte bez klepání do našich krásných lesů“ by jistě slušel dodatek: „Cigarety a zápalky nechte doma!“

Naším cílem je v rámci prevence poukazovat na všudypřítomnou lhostejnost. Hlavním přínosem v boji proti ohni je včasná informace o vzniklém požáru v lese od kolemjdoucích, která má pro správce lesa a hlavně pro hasičské jednotky nesmírnou cenu a může zabránit až statisícovým škodám. Proto v době všeobecného rozšíření mobilních telefonů neváhejte a při zjištění podezřelého dýmu či ohně v lese zavolejte na linku 150 a řiďte se dalšími pokyny operátora. Možná takto pomůžete zachránit část přírody pro další generace.

Stavba „Sanace sesuvu na lesní cestě Vojtová – povodňová škoda 2010“

Tato stavba se právě dokončuje na území Lesní správy Jablunkov. Je zajímavá tím, že se na ni poprvé v České republice použily prvky systému ERDOX, které byly vyvinuty pro sanaci strží a protilavinovou ochranu v Itálii.

Prvky se skládají z ocelových nosníků spojených do kříže s drátěnou a lanovou výplní. Tyto prvky jsou kotveny do železobetonových kotvicích desek.

Stavba řeší sanaci svahového sesuvu, který po povodních v květnu roku 2010 narušil těleso lesní účelové komunikace. Práce byly zahájeny v dubnu 2012 a termín dokončení je stanoven na 30. 6. 2012. Cena dle smlouvy o dílo je 2 871 tis.

Kč. Na financování stavby se podařilo získat dotaci z Programu rozvoje venkova.

Ing. Richard Rusnok

Vodní nádrž Hluboká pozitivně ovlivňuje životní prostředí

Správa toků – oblast povodí Dyje zajistila na území lesní správy Bučovice stavbu retenční nádrže.

Charakteristika

Ta byla vybudována jako průtočná vodní nádrž na vodním toku Snovídký potok a je určena především k zadržení vody v okolní krajině, její akumulaci a k bezpečnému převedení povodňových průtoků. K manipulaci s vodou v nádrži byl vybudován přímo v hrázi nádrže výpustný objekt a pro převedení povodňových

průtoků potom také bezpečnostní přeliv. Na přítoku do nádrže je dále srubová přehrážka pro zadržení splavenin a bylo provedeno opevnění dna a břehů.

Na hrázi vodní nádrže je umístěno kryté posezení pro turisty s informační tabulí, na které se návštěvník dočte potřebné informace o nádrži a dále se na připojených barevně ilustrovaných listech může ve zkratce seznámit s místní faunou a flórou.

Lesní správce pan Ing. Otakar Pavlík říká: „Stavbou této vodní nádrže došlo k vytvoření významného ekologicky stabilního krajinného prvku, který slouží k zadržení vody v krajině, současně je útočištěm vodní flóry a fauny a v neposlední řadě plní také funkci rekreační a estetickou. V pěkném zákoutí

Ždánického lesa tak vznikla stavba, která nádherně zapadá do prostředí, jako by se ani nejednalo o stavbu novou, ale jakoby zde byla od nepaměti. Věřím, že se návštěvníkům lesa bude velmi líbit.“

Dostupnost

Cyklisté se k této nádrži dostanou pohodlně po hřebenové lesní komunikaci od Ždánického Červeného kříže směrem východním a po cca 2 km u Haluzického Červeného kříže silničkou vpravo stále na východ. Po dalších asi 3 km příjemné jízdy cesta vede vlevo do údolí až na místo.

Pro pěší pak bude dostupnější asi 1,5 km trasa ze Snovídek směrem západním - k lesu kolem Snovídkého potoka přímo proti jeho toku.

Význam

Les snižuje nepříznivé účinky prudkých dešťů a má velký vliv na snížení povodňových škod. Množství vody v lesních porostech v průběhu roku kolísá. Zatímco v jarních měsících je v lese vody dostatek z tání sněhu a jarních srážek, v horkých a suchých letních měsících trpí lesní porosty jejím nedostatkem. Proto je nutné vodu z jarního tání v lese zadržovat budováním takovýchto drobných vodních nádrží. Příznivě ovlivňují vodní režim v lesích po celý rok. Díky těmto nádržím narůstá také druhová rozmanitost rostlin a živočichů o druhy, jejichž výskyt je vázán na vodní prostředí.

Vzpomínka na jemnickou bažantnici

"Asi půl hodiny cesty od Jemnice je podivný les, který dnes vypadá trochu nenáležitě – ať přímo nedím zpustle. Je to bývalá bažantnice, která v dobách své slávy patřila markraběti Palavicinimu. Před sedmnácti lety ještě žila v plné slávě a pobíhalo v ní několik tisíc bažantů... A právě tenkrát mě poprvé vítr zavál do Jemnice, kde o rok dříve byla založena lesnická škola."

Takto začíná vzpomínání lesník, pedagog, básník a spisovatel Jan Vrba na dobu svého pobytu v Jemnici ve své knize Bažantnice. Jak sám uvádí, pocházel z kraje, kde v té době byl bažant ještě naprosto neznámý pták. Zde jich najednou viděl celá hejna v prostředí, které bylo přizpůsobeno a zcela věnováno jen chovu této zvěře.

Historie jemnické bažantnice se začala psát v polovině devatenáctého století, kdy jemnické panství koupil markrabě Alfons Pallavicini. Rodu Pallavicini patřilo panství až do roku 1945. Z historických pramenů není zcela jasné, kdy přesně započala přestavba bývalého ovčína západně od města směrem k Slavonicím. Byl přestavěn na klasicistní hájenku, kolem které začali s výsadbou lesních porostů pro potřebu chovu bažantů. Pro budování bažantnice byl koupen pozemek o rozloze cca 70 hektarů, složený především z jednotlivých

remízů a luk. Ze soustavy remízů postupně vybudovali převážně listnaté víceetážové porosty s převažujícím zastoupením dubu, jasanu, javoru a topolu osiky.

Bažantnice byla rozčleněna na jednotlivé leče širokými průseky. Hlavy jednotlivých lečí byly osázeny smrkem v šíři cca 30 m. Hlava leče se každoročně zastříhávala ve výšce 1,5 m. Ve spodní etáži byly vysazovány keře, jako je například ptačí zob, bez červený nebo jeřáb ptačí. Do určitého věku postů v lečích byly upravovány řezem i koruny stromů vrchní etáže což je patrné i v dnešní době.

Samotnou bažantnici tvořily tři části. První část byla myslivna s přilehlými porosty, kde probíhal voliérový umělý odchov bažantů s tzv. „komorou“, která sloužila jako místo pro snůšku a v zimních měsících zde prezimovalo chovné hejno. Druhá část s místním názvem Zmrzlík byla rozdělena do již zmiňovaných lečí a probíhal zde samotný lov bažantů. Ve třetí části zvané Lukavec byla založena lesní školka, která produkovala dřeviny a keře potřebné pro založení porostů bažantnice. Středem bažantnice protéká potok.

Hony, které se pořádaly na podzim v bažantnici, byly velice proslavené a sjížděla se sem šlechta z celé monarchie i mimo ni. V kronice města Jemnice se píše, že v 80. letech 19. století byl hostem markrabat Pallaviciniů na honech v bažantnici arcivévoda a následník trůnu František Ferdinand de Este. Z významných hostů kronika uvádí velkoknížete Nikolaje Ivanoviče, vrchního velitele ruské armády a strýce posledního cara Mikuláše II. Bažantnice byla ve své době proslulá, výřady bažantů se počítaly na tisíce.

V kronice města Jemnice je zapsáno, že při jednom honu na podzim roku 1909 bylo v bažantnici a v jejím okolí uloveno 2000 bažantů, 503 zajíců a 800 králíků. Pro potřeby hostů byl v bažantnici vybudován roku 1901 lovecký altán, tzv. „Lusthauz“. Proslavenost bažantnice zřejmě závisela na lesníkovi a bažantníkovi Nesybovi, který po mnoho let provozoval odchov bažantů s velkým úspěchem.

Z pochopitelných důvodů začala bažantnice během první světové války upadat. I majetná šlechta neměla prostředky na financování loveckých radovánek. Jak píše Jan Vrba, bylo v bažantnici v té době místo obvyklých několika tisíc pouze několik set bažantů.

Ani po skončení první světové války se situace nezměnila a bažantnice dál pustla. Bažantnice fakticky zanikla v roce 1945 po konfiskaci majetku markrabat Pallaviciniů. Ještě na konci padesátých let minulého století se pokusili myslivci o obnovu bývalé bažantnice, ale nebyla prý k tomu hlavně politická vůle. Lesní porosty se postupně přeměnily v hospodářský les, i když některé prvky bažantnice jsou patrné i dnes. Jemnická bažantnice však nezanikla. V roce 2004 byla v lokalitě bývalé bažantnice vyhlášena Uznaná bažantnice, provozována MS Vrbova bažantnice Jemnice.

.....„Je to podivná končina a je to podivný les, místy se tváří, jako by chtěl být lesem, místy zase, jako by nechtěl. A co je tam prapodivných věcí...Ale přesto přeze všechno je to končina tak krásná, jako by byla stvořena pro básníka.“

Jan Vrba, Bažantnice, 1922

Ing. Milan Tesař
revírník LS Telč

Važme si našich lesů

V květnu letošního roku došlo nedaleko města Bzenec k rozsáhlému požáru lesních porostů. Nedlouho poté, co byl požár uhašen, objevily se v médiích různé názory a komentáře ke způsobu obhospodařování zdejší krajiny. Zaujal mne zejména článek na www.bigblogger.lidovky.cz, který kritizuje lesní hospodaření v této oblasti. Dovolte mi proto, abych se jako ředitel Krajského ředitelství Brno, Lesy ČR, s. p., k této problematice vyjádřil.

Komplex zdejších lesních porostů nese název Bzenecká doubrava. Dnes je tady ale výrazně dominantní dřevinou borovice lesní. Příčinu tohoto rozporu nalezneme v historii. Až do začátku 18. století byl les skutečně dubový, avšak lesní pastvou, hrabáním steliva a kácením dříví na otop a k průmyslovým účelům, došlo k rozsáhlému odlesnění a vzniku otevřených ploch, kde se postupně obnažily duny z vátých

písků. Vznikla tak oblast označovaná jako "Moravská Sahara". V letech 1825 -1852 se do obnovy zpustošených lesů bzeneckého panství pustil nadlesní J. B. Bechtel. Zabýval se především volbou vhodných dřevin a vzhledem k devastaci stanoviště zvolil k dosažení svého cíle především borovici a jen velmi omezeně břízu či dub. Tato dřevinná skladba zůstala bez výraznějších změn zachována až do současnosti.

Vzhledem k intenzitě požáru s největší pravděpodobností postupně odumřou i v borových porostech jednotlivě vtroušené listnáče, které obecně disponují větší odolností proti požáru a pomalejším průběhem hoření. Tyto jejich vlastnosti, projevující se tím více, čím větší plochu zaujímají, budou využity při následné obnově lesa v podobě zakládání protipožárních pásů z listnatých dřevin.

Co nejrychlejší obnova lesů v okolí Bzence je nutná nejen pro minimalizaci další degradace stanoviště, ale také proto, že existence lesa přináší člověku mnoho dalších kladných efektů. Tím nejzřetelnějším je produkce dříví, která se projevuje nejen v oblasti ekonomiky, ale i v oblasti sociální, protože je zdrojem pracovních míst. Dále má les příznivé účinky na lidské zdraví, je místem pro rekreaci a umožňuje sběr hub a lesních plodů. Významnou funkcí je i proces fotosyntézy, kdy lesy spotřebovávají CO₂ (plyn, který se podílí na vytváření tzv. skleníkového efektu a jehož projevem je globální oteplování planety) – uhlík využijí pro výstavbu dřevní hmoty a kyslík vrací zpět do ovzduší. Kladným efektem je také možnost výkonu práva myslivosti a s ním související produkce zvěřiny. Na argument, že plocha v minulosti nezalesněná je dnes vyhlášena evropsky významnou lokalitou, mohu odpovědět, že lesní porosty Bzenecké Doubravy jsou součástí ptačí oblasti Bzenecká Doubrava – Strážnické Pomoraví, která taktéž náleží do soustavy Natura 2000 a pro jejíž existenci jsou i stromy nezbytné.

Závěrem bych chtěl říci, že ponechání oblasti nezalesněné s představou vzniku a zachování dun z vátých písků je nereálné, neboť i v tisku zmiňovaný protipožární pruh podél železniční trati velice

rychle zarostl nízkým bylinným pokryvem a pro zachování některých cenných travin je nezbytné v něm průběžně odstraňovat náletové křoviny a mladé stromy, jinak by brzy zarostl hospodářsky nevyužitelnou vegetací. Návrh postiženou lokalitu znovu nezalesnit navíc ostře kontrastuje s celosvětovým úsilím proti desertifikaci, která se v budoucnu může stát jedním z nejvážnějších problémů lidské populace.

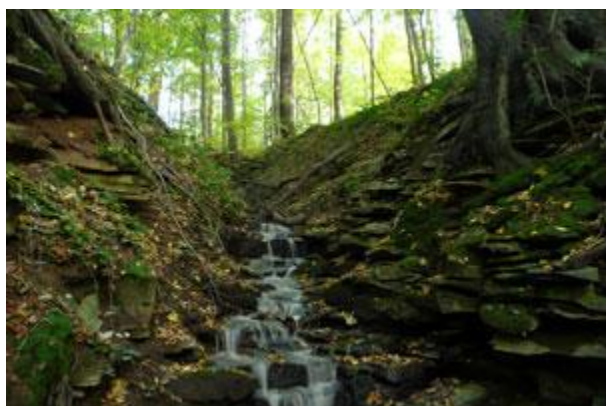
(reakce na článek Petra Krejčího „Zachrání požár Moravskou Saharu?“ na serveru www.bigblogger.lidovky.cz)

Ing. Vladimír Jandásek

ředitel Krajského ředitelství Brno

Přírodní rezervace Hemže – Mýtkov

V malebném údolí Tiché Orlice mezi Brandýsem nad Orlicí a Chocní se nad pravým břehem řeky nachází přírodní rezervace Hemže – Mýtkov. K rezervaci se dostaneme po cyklostezce č. 4061 vedoucí z Chocně do České Třebové.

Toto chráněné území bylo vyhlášeno v roce 1996 na ploše 29,20 ha. Jedná se o opukové stráně a skalní pilíře, podobné skalám v nedaleké rezervaci Peliny, avšak zde dosahují menších rozměrů.

Hlavním předmětem ochrany přírody je ochrana geomorfologického útvaru opukových skal se suťovými lesy s bohatým výskytem hájní květeny, měkkýšů a obojživelníků v přilehlých slepých

ramenech Tiché Orlice. Lesy v rezervaci patří do kategorie lesy zvláštního určení. O porosty se starají Lesní správa Choceň, Správa městských lesů Choceň, převážnou část zaujímají lesy soukromých vlastníků.

Převládajícím lesním společenstvem jsou habrové javořiny dále pak dubohabřiny a bučiny. Roste tu řada vzácných druhů rostlin, např. jaterník podléška, sasanka hajní, prvosenka vyšší, oměj pestrý, měsíčnice vytrvalá, lilie zlatohlavá. K zajímavosti patří populace přesličky obrovské (největší dosahující výšky až 150 cm). V rezervaci žije mnoho živočichů, hnízdí tu četné druhy ptáků, např. sýkora koňadra, sýkora modřinka, brhlík lesní, pěnkava obecná. Můžeme zahlédnout káně lesní nebo vyplašit výra velkého. Z obojživelníků je nápadný mlok skvrnitý.

V rokli objevíme při vyšším průtoku vodopád a nad bývalým meandrem řeky malou jeskyni. Po návštěvě přírodní rezervace se můžeme občerstvit v nedalekém penzionu, bývalém mlýně.

Červen – měsíc myslivosti

Ne nadarmo byl vybrán červen jako měsíc myslivosti. Období přelomu jara a léta, čas nejkratších nocí a nejbujnějšího růstu vegetace je obdobím zrození nového života v přírodě.

Myslivost nikdy nebyla a není jen pouhý lov zvěře, jak si stále ještě dost lidí myslí, ale je to především péče o zvěř a velká snaha o zachování přírodního prostředí zvěře.

A právě v tomto období zaměřujeme svoji činnost na ochranu nových životů, pečujeme o klid v přírodě, bojujeme proti ztrátám na mladé zvěři, zlepšujeme životní prostředí zvěře. Myslíme na dostatečné zabezpečení krmiv pro zvěř na dobu

strádání, kdy rozhoduje nejen kvantita, ale především kvalita a rozmanitý sortiment krmiv.

Úkol myslivce v přírodě je tedy velmi rozsáhlý a mohli bychom jej rozebírat ještě velmi dlouho. Musíme si však uvědomit, že provoz myslivosti není sport, kdy dělám to, co mě baví, a co ne, to vynechám. Myslivost je složitá hospodářská činnost skládající se z celé řady povinností a rovněž i práv, jejichž dodržování slouží především k zachování volně žijících živočichů (nejen zvěře), ale také k zachování ekologické úrovně a rovnováhy naší krajiny. Ta, již tak výrazně poničená, by i v budoucnu měla zůstat hlavním faktorem přežívání člověka na této planetě. Tradice “ Červen - měsíc myslivosti a ochrany přírody “, vznikla v roce 1959. Od té doby každoročně bývá tento měsíc takto prezentován.

V červnu nastává čas rodičovské péče o nové potomstvo, které ve volnosti potřebuje nejvyšší péči a ochranu. Chovejme se právě v tuto dobu k přírodě ohleduplně, chodte přírodou potichu a možná i vy uvidíte některá mláďata naší zvěře. Pokud se tak stane, rozhodně na mládě nesahejte (aby na něm neulpěl lidský pach), ale pouze se na něj krátce podívejte a co nejrychleji v tichosti místo opusťte, aby k němu mohla jeho máma.

Člověk svou činností svět přetváří, podmaňuje si čím dál více přírodu, ale zároveň působí svou činností i negativně na své životní prostředí. Nastupující obnova života v přírodě, rašení a kvetení rostlin, probíhající tok ptáků a kladení mláďat, to všechno jsou projevy, které naplňují duši lesníků a myslivců, pocitem uspokojení nad tím, že jejich práce pro přírodu není zbytečná.

Stejně příjemné pocity se setkání s živým mladým tvorem má asi také každý milovník a návštěvník lesa. Jenže právě období prvních týdnů života mláďat mohou návštěvníci lesa nechtěně ztěžovat a to především hlukem, který plaší zvěř a neumožňuje ji v klidu setrvat na jednom místě a také umožněním volného pobíhání psů. Chovejme se právě v tomto období v lese, na polích a loukách tišeji a k přírodě ještě ohleduplněji než obvykle a věnujme také náležitou pozornost volnému pohybu psů.

Historický vývoj horských holí v Hrubém Jeseníku

Mezi nejoblíbenější cíle turistů v masivu Hrubého Jeseníku patří jeho nejvyšší polohy, na nichž se rozkládají horské, neboli alpské hole.

Ty se nachází ve všech horních partiích hlavního jeseníckého hřebene od asi 1 200 m n. m. S narůstající nadmořskou výškou pomalu mizí sporadický výskyt nejodolnějších jedinců či skupinek smrku ztepilého a poměrně rozsáhlé pláně s travnatým krytem jsou pouze místy protkány porosty borovice kleče, která lépe odolává zdejšímu drsnému klimatu.

Hranice mezi horskými lesy a samotnými holemi

či tzv. „řídcolesím“, která je v Jeseníkách vesměs velmi zřetelná, se nazývá horní, nebo též alpskou hranicí lesa. Průběh horní hranice lesa doznával v minulosti pravděpodobně značných výkyvů, a to především v důsledku kontinuálních změn klimatu. Velice zajímavý a z historických pramenů doložitelný je vývoj alpské hranice a stavu horských holí vlivem lidské činnosti v průběhu několika posledních staletí. Studium historických archivních pramenů, týkajících se hospodaření v horských lesích a holích v Jeseníkách, se zabývala řada autorů. Za všechny jmenujme inženýra Emila Hoška, autora desítek prací detailních historických průzkumů lesa.

Podle Hoška se vysokým polohám v prostoru horní hranice lesa člověk dlouho vyhýbal. Horské lesy a hole byly pouze sporadicky využívány pro lov zvěře, protože i lov v těchto polohách byl nebezpečný. Neexistovaly téměř žádné přístupové cesty a horské lesy měly charakter pralesů. Tento stav trval v některých panstvích až do poloviny 18. století. Např. v loučenských lesích pod Pradědem ještě v roce 1750 byly pralesy jen obtížně prostupné a dle historických pramenů s výskytem dravých šelem jako medvěd, vlk a rys. Tou dobou se však již začaly horské hole v Jeseníkách běžně využívat pro pastvu dobytka, která se zde na dalších 200-250 let stala běžným jevem. Převážně se prováděla pastva ovcí a volů. Úpadek pastvy začal od poloviny 19. století z důvodu poznání, že pastva ve vysokých polohách značně škodí lesu, jehož hospodářský význam mezitím výrazně vzrostl, a hlavně díky konkurenci levné australské vlny, která se k nám začala dovážet. Poměrně intenzivní pastva skotu (až 400 kusů) probíhala od roku 1889 do roku 1942 na Pradědu a Petrových kamenech. Kromě pastvy byly horské hole od 18. století běžně využívány na tzv. travaření – tj. produkci sena, které bylo následně sváženo k využití do nižších poloh.

Pastevectví a travaření mělo sice lokálně vliv na posun (snížení) horní hranice lesa, větším rizikem pro stabilitu lesních ekosystémů v těchto polohách se však od konce 18. století stala neúměrná těžba dřeva v porostech pod alpskou hranicí lesa, zpočátku bez snahy zajistit patřičnou obnovu horských porostů. Teprve od poloviny 19. století dochází ke snaze vlastníků tehdejších panství o stabilizaci horní hranice lesa a k přechodu k citlivějším formám těžeb. Poměrně známé jsou v Jeseníkách např. tzv. cenové kultury – segmenty lesa po úspěšném zalesnění oceněné panovníkem finančním

obnosem – cenou. Od konce 19. století je patrná i snaha lesníků zajistit horní hranici lesa a erozí ohrožené lokality výsadbou porostů borovice kleče a borovice limby. Výsadba kleče měla za cíl zamezit výrazným škodám erozí i svahovým sesuvům a ochránit níže položené horské smrčiny. Tento úkol kleč dodnes úspěšně plní. Nenahraditelná je i krajinnotvorná funkce kosodřeviny, protože porosty kleče jsou všemi žijícími generacemi návštěvníků vnímány jako nedílná součást zdejší malebné krajiny.

Dnes jsou všechny horské hole a lesy po horní hranici lesa v Jeseníkách součástí zvláště chráněných území či zařazeny do kategorie lesa ochranného. Úmyslná intervence člověka je zde omezena na minimální míru. Lesy ČR, s. p., akceptují lokální redukci kleče prováděnou Správou CHKO Jeseníky v lokalitách, kde to vyžadují oprávněné zájmy ochrany přírody (například ochrana ohrožených druhů rostlin) a kde plošná likvidace klečových porostů neznamena zvýšení nebezpečí eroze. V okolí turistické chaty Švýcárna je od letošního roku rovněž přichystán projekt experimentální pastvy několika kusů skotu. Až na tyto výjimky se však alpská hranice lesa a horské hole v Jeseníkách mohou nadále vyvíjet zcela spontánně.

I stromy mají své rekordmany

Jehličnaté i listnaté stromy jsou běžnou součástí našeho životního prostředí a setkáváme se s nimi v nížinách i na horách. Naše města a vesnice bychom si bez nich nejspíše nedovedli ani představit.

Stromů si vážili už naši předkové. Nejspíše sice neměli ani potuchy o tom, že stromy, stejně jako ostatní zelené rostliny, produkují životně důležitý kyslík, a neznali ani vliv stromů na půdu a klima, ale dobře věděli, že je pro ně dřevo stromů nepostradatelné. Dřevin, které se vyznačovaly nadprůměrnými rozměry nebo byly něčím výjimečné, si vážili, chránili je a často jim přikládali také nadpřirozené vlastnosti. Stačí si

vzpomenout na některou z mnoha pověstí nebo pohádek, které se vážou právě ke stromům. O významu stromů svědčí i to, že se často vyskytují v názvech i historických znacích měst a obcí. A připomeňme, že snad každá země má svůj národní strom, který se často vyskytuje v její státní symbolice a že v případě České republiky je jím lípa srdčitá.

- Za nejstarší strom v Čechách je podle provedených výzkumů považována Karlova lípa v Klokočově, jejíž věk je dendrologie odhadován na 800 let.
- Nejvyšším stromem ČR současnosti byl jeden ze skupiny dvoustletých těptínských smrků u Kamenice. Měřil neuvěřitelných 58 metrů. V roce 2003 podlehl vichřici. Zbylé okolní smrky převyšují výšku 50 m.
- Nejširším stromem ČR je zřejmě Vejdova lípa rostoucí u Pastvin na Žambersku. Obvod jejího kmene činí 12,25 metrů.

- Nejmenším stromem ČR a možná i celého světa je v Jihlavě vypěstovaný stromek druhu *Monanthes Polyphylla*, domovem původně na Kanárských ostrovech. Při svém věku 2,5 let je vysoký pouhých 25 mm a průměr jeho miniaturní koruny činí 3 cm.
- Nejvyšším stromem světa je jedinec druhu sekvoj vždyzelená, rostoucí v Humboldtově národním parku v USA. Se svou neuvěřitelnou výškou 112,6 m je dvakrát vyšší než například Petřínská rozhledna
- Nejhmotnatějším živým organizmem, který na Zemi roste, jsou opět sekvoje. Některé z jejich kmenů mají objem dřeva, který se blíží součtu objemu dřeva všech stromů rostoucích v Čechách na ploše jednoho hektaru
- Největší obvod kmene má cypřiš rostoucí u mexického města Oaxaca. Rekordních a jen těžko představitelných 58 m obvodu dosáhl po odhadovaných 2000 letech svého života.